

e-ISSN: 2630-6417

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences
(JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 53
Year: 2022 JUNE
Pp: 796-799

Arrival
25 April 2022
Published
30 June 2022

Article ID
62623
Article Serial Number
8

DOI NUMBER
<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.62623>

How to Cite This Article
Yılmaz, M. (2022).
"Öğretmen Adaylarının
Değer Eğitimine İlişkin
Algıları", Journal Of Social,
Humanities and
Administrative Sciences,
8(53):796-799

International Journal Of
Social, Humanities And
Administrative Sciences is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.
This journal is an open
access, peer-reviewed
international journal.

Öğretmen Adaylarının Değer Eğitimine İlişkin Algıları

Perceptions of Teacher Candidates for Value Education

Muamner YILMAZ

Doç. Dr. Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Bartın, Türkiye

ÖZET

Değerler, ait oldukları toplumların devamını sağlayan, toplum içindeki insanları bir arada tutan yazılı olmayan kurallardır. Günümüzde iletişim ağının yaygınlaşması sonucunda birbirlerinden daha fazla etkilenir hale gelmiştir. Bu noktada her toplum kendi öz değerlerine daha fazla sahip çıkmak durumundadır. Araştırmanın amacı Bartın Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- ✓ Öğretmen adaylarının değer öğretimi hakkındaki algıları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- ✓ Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin algıları öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- ✓ Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin genel algıları nasıldır?

Araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi bölümündeki 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemi ise rastgele küme örnekleme yöntemiyle seçilen 103 kişi oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında 5'li likert tipi ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Scheffe Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin görüşleri ile öğrenim gördükleri bölümler arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu anlamlı farklılığın Sınıf ve Fen Bilimleri Eğitimi bölümü arasında,

Sınıf Eğitimi lehine olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin genel algılarının ($\bar{X}=3,84$) olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Öğretmen Adayı, Değer Eğitimi.

ABSTRACT

Values are the unwritten rules that ensure the continuation of the societies they belong to and that hold the people in the society together. Today, as a result of the widespread communication network, societies have become more affected by each other. At this point, every society has to protect its own values more. The research goal is determine perceptions of Bartın University's teacher candidates for value education. For this purpose, it is to answer the following sub-problems:

- ✓ Is there a significant difference by gender perceptions of teacher candidates for value education?
- ✓ Is there a significant difference by their learning science branches perceptions of teacher candidates for value education?
- ✓ How is the public perceptions of teacher candidates for value education?

The research has made over 4rd class 103 teachers candidates in Bartın University Faculty of Education.

The research is in scanning model. The universe of the research consists of 4th grade teacher candidates in the Department of Primary Education, Social Studies Education, Mathematics and Science Education at the Faculty of Education of Bartın University. The sample consists of 103 people selected by random cluster sampling method. A five-point Likert scale was used to collect the data. In the analysis of the data, independent samples t-test, one-way analysis of variance and Scheffe Test were used. As a result of the research, it was determined that the perceptions of teacher candidates about values education did not show a significant difference according to gender. A significant difference was found between the views of teacher candidates on values education and the departments they studied. It was determined that this significant difference was in favor of Primary Education between the Primary and Science Education departments. It has been

determined that the general perceptions ($\bar{X}=3,84$) of teacher candidates about value teaching are positive.

Keywords: Value, Teacher Candidate, Value Education.

1. GİRİŞ

Toplumsal değerler, ait oldukları toplumların devamını sağlayan, onları ayakta tutan, içerisinde yaşayan insanlara birlik ve beraberlik şuru aşılayan yazılı olmayan kurallardan oluşan yargılardır. Günümüzde iletişim ağının yaygınlaşması sonucunda birbirlerinden daha fazla etkilenir hale gelmiştir. Bu noktada her toplum kendi öz değerlerine daha fazla sahip çıkmak durumundadır.

Değerler, toplum tarafından benimsenen duygu, düşünce, inanış ve kurallardır (Dönmez ve Yazıcı, 2008). Değerlerin özellikleri şunlardır:

- ✓ Değerler toplum veya kişilerce kabul gören bütünleştirici kurallardır.
- ✓ Toplumsal ihtiyaçları giderdiği düşünülen kriterlerdir.
- ✓ Duygu ve düşünceleri içeren olgulardır
- ✓ Kişinin belleğinde yer bulan ve davranışa iten dürtülerdir.
- ✓ Değerler normlardan daha soyut özelliğe sahiptir. Değerlernormları da kapsar (MEB, 2005).

Değerler, doğuştan değil sonradan kazanılmaktadır. Bu yüzden, kişinin değerleri fark etmesi, önemsemesi ve kendine mal etmesi eğitimle mümkündür. (Yeşil ve Aydın, 2007). Eğitimin kişilere toplumsal değerleri kazandırma görevi

vardır. Okul, kişilere değerleri öğretmede bir araç durumundadır (Ercan, 2001). Değer öğretiminin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- ✓ Kişileri evrensel ve toplumsal değerlere yönelik bilinçlendirmek,
- ✓ Demokratik davranış ve çok kültürlülük arasında ilişki kurmak,
- ✓ Değerleri bireyin kendini geliştirme kriterleriyle ilişkilendirmek,
- ✓ Evrensel değerlere ait sorunlardan hareketle bilgiyi pratiğe uygulama (Kale, 2007).

Değer eğitimi, ahlak eğitimini de içerisinde barındırmaktadır (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008). Değer eğitimiyle ilgili birtakım yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar: Değer açıklamak, ahlaki muhakeme, değer analizi ve gözlem yoluyla öğretim yaklaşımlarıdır. Değer açıklamak, kişilerin kazandıkları değerlerle ilgili bilgilendirilmelerini kapsamaktadır. Ahlaki muhakeme, bireyleri ahlaki ikilemlerle değerlendirme yapmaya güdülemeye yönelik etkinlikleri içermektedir. Değer analizi bireyleri, değerlerin sebep ve sonuçları hakkında düşünmeye sevk etmektedir. Gözlem yoluyla ise bireylere değerler kavratılmaktadır (MEB, 2006). Öğrencilere değerler hayat bilgisi, sosyal bilgiler, vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersleri aracılığıyla kazandırılmaktadır (Akengin, Sağlam ve Dilek, 2002).

Kişilik oluşumunun temellerinin atıldığı dönem olan çocukluk dönemi değer eğitimi açısından kritik öneme sahiptir (Yeşil ve Aydın, 2007). Bu bakımdan okul öncesi ve ilkököl dönemleri değerlerin öğretiminde çok önemlidir. Kolaç (2010), temel eğitim döneminin, toplumsal ve uluslararası değerlerin edinilmesinde, kültürel mirasa karşı farkındalık oluşturulmasında önemli rol üstlendiğini ifade etmektedir.

Bu noktada özellikle sınıf öğretmenleri öğrencilere uygun model olmakta ve onların sosyalleşmesinde toplumsallaşmalarında önemli rol üstlenmektedirler (Tezcan, 1985). Çünkü değerler öğretiminde, öğretmen davranışı çok önemlidir. Öğrenciler, öğretmenin söylemlerinden çok eylemlerini dikkate almaktadırlar (Saban, 2000). Değer öğretiminde öğrencilere model olma, öğrencilere değerlerle ilgili paylaşım yapma, öğüt verici öyküler anlatma, sorularla değer eğitimi, değer içeriğine sahip film seyrettirme vb. gibi faaliyetler yapılabilir (Fidan, 2009).

Bireyin sosyalleşmesinde ve toplumsal değerleri kazanmasında ilkököl ve sınıf öğretmeni önemli bir yere sahiptir. Çünkü ilkököl, çocuğun ailesinden ayrılıp ilk defa planlı öğretim aldığı ve farklı yüzlerle karşılaştığı resmi bir yerdir. Çocukların tertemiz zihinlerine sosyal değerlerin nakşedildiği yer ilkökoldür. Bu bakımdan değerlerin çocuğa kazandırılmasında ilkökölün ve sınıf öğretmenin ayrı bir yeri vardır. Bu çalışmada Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi bölümü öğrencilerinin değer eğitimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü öğrencilerinin değer eğitimi hakkındaki görüşleri incelemektir. Araştırmada şu soruların cevapları araştırılmıştır:

- ✓ Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- ✓ Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin görüşleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- ✓ Öğretmen adaylarının değer eğitimine ilişkin görüşleri genel olarak nasıldır?

2. YÖNTEM

Araştırma, tarama modelindedir. Tarama modeli, mevcut durumu, olduğu gibi betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009).

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmada evrenini Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi bölümünde 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemi ise rastgele küme örnekleme yöntemiyle seçilen 103 öğretmen adayı (71'i kadın, 32'si erkek) oluşturmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	f	%
Sosyal Bilgiler Eğitimi	30	29,1
Sınıf Eğitimi	25	24,3
Fen Bilimler Eğitimi	24	23,3
Matematik Eğitimi	24	23,3
Toplam	103	100

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak, Akbaş'ın (2004) değer eğitimiyle ilgili ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu ölçek 5 likert türündedir. Ölçeğin güvenirlik hesaplaması tekrar yapılmıştır. Alfa güvenirlik katsayısı ,917 olarak tespit edilmiştir. Bu değer ölçeğin güvenilir olduğunun göstergesidir.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi işleminde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımının hesaplanması işleminde Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Hesaplamalar sonucunda p değeri .05' ten büyük olduğundan verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (Oneway Anova) kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 2. Öğretmen adaylarının Değer Eğitimi Yönelik Görüşlerinin Cinsiyete Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	df	T	p
Erkek	32	37,88	16,02	101	,409	,133
Kadın	71	37,82	17,89			

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmen adaylarının değerler eğitimi yönelik görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$t_{(101)} = .409$; $p < .05$].

Tablo 3. Öğretmen adaylarının Değer Eğitimi Yönelik Görüşlerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Toplamı	F	P
Gruplar arası	6291,704	3	2097,235	8,605	.000*
Gruplar içi	24128,490	99	243,722		
Toplam	30420,194	102			

Tablo 3'e göre değer eğitimi yönelik öğretmen adaylarının görüşleri ile öğrenim gördükleri bölüm arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$F_{(3,99)} = 8.605$; $p > .05$]. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğu Scheffe Testi ile saptanmıştır. Scheffe Testi sonucuna göre;

Matematik ile Fen Bilimleri Eğitimi bölümleri arasındaki farkın Matematik Eğitimi bölümü lehine olduğu, Fen Bilimleri ile Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümleri arasındaki farkın Sosyal Bilgiler Eğitimi bölümü lehine olduğu, Fen Bilimleri ile Sınıf Eğitimi bölümü arasındaki farkın ise Sınıf Eğitimi bölümü lehine olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Değer Eğitimi Ait Genel Görüşleri

	N	Min. Puan	Max. Puan	\bar{X}	ss
Ölçek	103	1.00	5.00	3,84	1,50793

Tablo 4'e göre öğretmen adaylarının değerler eğitimi yönelik algıları 1.00 ile 5.00 arasındadır. Tabloya göre öğretmen adaylarının değerler eğitimi yönelik aldıkları genel algı puanları $\bar{X} = 3,84$ 'tür. Bu değer "katılıyorum" seçeneğine (3,40-4,19 puan) denk gelmektedir. Bu durumda öğretmen adaylarının değerler eğitimi ilişkin algılarının olumlu olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma neticesinde öğretmen adaylarının genel olarak değer eğitimi ilişkin algılarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu Yazıcı (2013), Yılmaz ve Yılmaz (2017) ve Fidan (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla paraleldir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise öğretmen adaylarının değer eğitimiyle ilgili görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamasıdır. Benzer sonuçlara Arslan (2007) ve Yılmaz ve Yılmaz (2017)'in çalışmalarında da rastlanmaktadır. Buradan hareketle cinsiyetin değer eğitimi ilişkin görüşler üzerinde belirleyici bir rol oynamadığı söylenebilir. Ancak Altunay ve Yalçınkaya (2011), Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkılı (2008) tarafından yapılan çalışmalarda ise; öğretmen adaylarından kadınların erkeklere göre değerlere daha fazla önem verdikleri belirlenmiştir. Bu bulgu ise çalışmadan elde edilen bulgu ile örtüşmemektedir.

Toplumun birlik ve beraberliğini sağlamada önemli rolü bulunan değerlerin eğitime ilişkin öğretmen algılarının yüksek olması, öğrencilere bu değerlerin kazandırılmasına katkı sağlayacaktır. Çünkü değerler bir toplumun kültürel mirasıdır. Bunun yeni kuşaklara aktarılması, kültür mirasının korunmasına hizmet etmek demektir. Araştırmadan

elde edilen sonuçlar dikkate alındığında; ilk ve ortaokullarda görev yapacak öğretmen adaylarının değer eğitimi ile ilişkin algılarının yüksek olmasının, değerlerin öğrencilere öğretilmesinde fayda sağlayabileceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. Kademedeki gerçekteşme derecesinin değeriendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akengin, H., Sağlam, D. & Dilek, A. (2002). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi ile ilgili görüşleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16, 1–12.
- Altunay, E. & Yalçınkaya, M. (2011). Öğretmen adaylarının bilgi toplumunda değerlere ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Educational Administration: Theory and Practice*, 17(1), 5-28.
- Aslan, R. (2007). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim birinci basmaktaki öğrencilerin temel bilgi, beceri ve değerleri kazanma düzeyleri* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Demircioğlu, İ. H. & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), 69-88.
- Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. & Çıkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6, 16, 69-91.
- Dönmez, C., & Yazıcı, K. (2008). T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Ercan, (Evin) İ. (2001). *İlköğretim sosyal bilgiler programlarında ulusal ve evrensel değerler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Fidan, N. K. (2009). Öğretmen adaylarının değer öğretime ilişkin görüşleri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 2(2), 1-18.
- Kale, N. (2007). Nasıl bir değerler eğitimi? Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu (26–28 Kasım 2004), 313– 322, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kolaç, E. (2010). Hacı Bektaş Veli, Mevlana ve Yunus felsefesiyle Türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 1(55), 193- 208.
- MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 6.-7. sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme öğretim süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tahiroğlu, M., Yıldırım, T., & Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumlarına etkisi. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 231-248.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Yazıcı, M. (2013). Değerler eğitime gönüllü katılan öğretmenlerin profili ve görüşleri. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 995-1023.
- Yeşil, R. & Aydın, D. (2007). Demokratik değerlerin eğitiminde yöntem ve zamanlama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(2), 65-84.
- Yılmaz, M. & Yılmaz, Ö. F. (2017). Sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin değer öğretime ilişkin görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 737-748.